

การศึกษาค่า Stomatal Conductance ในใบยางพารา Study on Leaf Stomatal Conductance of Rubber

กฤษดา สังข์สิงห์^{1/} กรรณิการ์ วีระวัฒน์สุข^{2/} อารักษ์ จันทูมา^{2/} ศรีปราชญ์ ธโนศวรรยางกูร^{3/}
กมุท สังข์ศิลา^{4/} พูนพิภพ เกษมทรัพย์^{5/}
Krissada Sangsing^{1/} Kannikar Teerawatanasuk^{2/} Arak Chantuma^{2/}
Somprach Thanisawanyangkura^{3/} Kumut Sangkhasila^{4/} Poonpipope Kasemsap^{5/}

ABSTRACT

The stomatal conductance (g_s) parameter was used as an index in rubber breeding programme for evaluation of high growth and high yield clone under non-water limited condition. This experiment was conducted at Chachoengsao Rubber Research Centre, Chachoengsao province during August to October 2002. The objectives were to study (1) the genetic and diurnal variations of g_s on three rubber parent clones namely, RRIM 600, RRIL 105 and RRIT 251 and the relationships between g_s and environmental factors (2) the frequency distribution of g_s on these clones and (3) the frequency distribution of g_s on their F_1 progeny of RRIM 600 RRIL 105 and RRIM 600xRRIT 251. The results showed those wide variations in g_s were observed among three rubber clones and diurnal times. Mean g_s of clone RRIM 600 ($667 \text{ mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$) was greater than those of RRIT 251 ($522 \text{ mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$) and RRIL 105 ($436 \text{ mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$). The diurnal variation of g_s was also found. The maximum potentials of g_s were exhibited during 09.30-11.30h due to the environmental effects. A strong correlation was found between g_s and vapour pressure deficit, where as relationship between g_s and temperature

^{1/} ศูนย์วิจัยยางสุราษฎร์ธานี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 7 กรมวิชาการเกษตร ตำบลสุราษฎร์ธานี 84170

^{2/} Surat Thani Rubber Research Centre, Office of Agricultural Research and Development 7, Department of Agriculture, Tha Chana district, Surat Thani province 84170

^{3/} ศูนย์วิจัยยางฉะเชิงเทรา สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 กรมวิชาการเกษตร สนาบชัยเขต ฉะเชิงเทรา 24160

^{4/} Chachoengsao Rubber Research Centre, Office of Agricultural Research and Development 6, Department of Agriculture, Sanam Chai Khet district, Chachoengsao province 24160

^{5/} ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กทม. 10900

^{6/} Department of Botany, Faculty of Science, Kasetsart University, Chatuchak, Bangkok 10900

^{7/} ภาควิชาปฐพีวิทยา คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กทม. 10900

^{8/} Department of Soil Science, Faculty of Agriculture, Kasetsart University, Chatuchak, Bangkok 10900

^{9/} ภาควิชาพืชไร่ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กทม. 10900

^{10/} Department of Agronomy, Faculty of Agriculture, Kasetsart University, Chatuchak, Bangkok 10900

was weak excepted in RRIT 251. The frequency distribution of g_s was the highest at 400 and 700 $\text{mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$ for RRIM 600, while it was the highest at 500 $\text{mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$ for RRII 105, and it was the highest at 600 $\text{mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$ for RRIT 251. F_1 progeny showed wide variations in g_s when was compared with their parents. Moreover, g_s of some progenies were three times greater than that of their parents. Therefore, high g_s might be used as a selection trait in rubber breeding programme for high growth and high yield in rubber grown under non-water limited condition.

Key words: stomatal conductance, temperature, vapour pressure deficit, rubber

บทคัดย่อ

เพื่อที่จะใช้ค่า stomatal conductance (g_s) เป็นดัชนีหนึ่งในการคัดเลือกพันธุ์ยางโตเร็ว และให้ผลผลิตสูงในสภาพปลูกที่ไม่ขาดแคลนน้ำ จึงดำเนินการศึกษาที่ศูนย์วิจัยยางฉะเชิงเทรา ระหว่างเดือนสิงหาคมถึงตุลาคม พ.ศ. 2545 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ความแปรปรวนของค่า g_s ระหว่างพันธุ์ยาง ความแปรปรวนของ g_s ในแต่ละช่วงเวลาของรอบวัน และหาความสัมพันธ์ระหว่าง g_s กับปัจจัยทางสภาพแวดล้อม (2) การกระจายความถี่ของค่า g_s ในใบยางพารา ซึ่งใช้เป็นพ่อแม่พันธุ์ 3 พันธุ์คือ RRIM 600, RRII

105 และ RRIT 251 และ (3) การกระจายความถี่ของค่า g_s ในใบยางลูกผสม F_1 progeny ของคู่ผสม RRIM 600(RRII 105 และ RRIM 600(RRIT 251 ผลการศึกษาพบความแปรปรวนของค่า g_s ในระหว่างพันธุ์ยาง 3 พันธุ์ที่ใช้ในการทดลองนี้ โดยพันธุ์ RRIM 600 มีค่า g_s เฉลี่ยสูงสุด (667 $\text{mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$) รองลงมาคือ RRIT 251 (522 $\text{mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$) ส่วน RRII 105 มีค่า g_s ต่ำที่สุด (436 $\text{mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$) และยังพบความแปรปรวนของค่า g_s ในการวัดของแต่ละช่วงเวลาในรอบวัน โดยเฉลี่ย g_s มีค่าสูงในช่วงเวลาประมาณ 09:30-11:30 น. ทั้งนี้เกิดจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อมอากาศ โดยค่าสหสัมพันธ์ (coefficient of correlation) ระหว่าง g_s กับความต้องการน้ำเพิ่มของอากาศ (VPD) มีค่าสูง แต่ค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง g_s กับอุณหภูมิมีค่าต่ำกว่า ยกเว้นในพันธุ์ RRIT 251 ในใบยางพันธุ์ RRIM 600 ค่า g_s กระจายความถี่มากในช่วง 400 และ 700 $\text{mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$ ในใบยางพันธุ์ RRII 105 ค่า g_s กระจายความถี่มากในช่วง 500 $\text{mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$ ขณะที่ใบยางพันธุ์ RRIT 251 ค่า g_s กระจายความถี่มากในช่วง 600 $\text{mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$ สำหรับในสายพันธุ์ลูกผสม F_1 พบการกระจายของค่า g_s ที่กว้างกว่าพันธุ์พ่อแม่ และมีบางสายพันธุ์ใน F_1 ที่ใบมีค่า g_s สูงกว่าพันธุ์พ่อแม่ประมาณ 3 เท่า

คำหลัก : การนำไหลของปากใบ อุณหภูมิ ความต้องการน้ำเพิ่มของอากาศ ยางพารา

คำนำ

การปรับปรุงพันธุ์พืชในอดีตที่ผ่านมา ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในการเพิ่มผลผลิต โดยนักปรับปรุงพันธุ์จะเลือกลูกผสมที่ให้ผลผลิตสูงเป็นหลัก แต่สนใจลักษณะพิเศษอื่น ๆ น้อยทั้งที่ลักษณะดังกล่าว อาจเป็นสาเหตุสำคัญของการสนับสนุนและส่งเสริมให้ได้ผลผลิตที่สูงขึ้น เมื่อเปรียบเทียบพันธุ์พืชดั้งเดิมที่ให้ผลผลิตต่ำ กับพันธุ์พืชใหม่ที่ได้จากการปรับปรุงพันธุ์และให้ผลผลิตสูงพบว่าลักษณะทางสัณฐานวิทยา สรีรวิทยา หรือชีวเคมีบางประการมีการเปลี่ยนแปลง แสดงให้เห็นว่าลักษณะต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นผลจากการคัดเลือกที่ได้โดยทางอ้อม เช่น การศึกษาในฝ้ายพันธุ์ไพมา (Pima) และ ข้าวสาลี ที่ปลูกในสภาพเขตร้อนและมีระบบชลประทานพบว่าผลผลิตที่เพิ่มมีความสัมพันธ์ในทางบวกระหว่างการเพิ่มขึ้นของค่า stomatal conductance (g) (Fischer *et al.*, 1998, Lu *et al.*, 1998) นอกจากนี้ยังพบว่าค่า stomatal conductance ถูกควบคุมโดยพันธุกรรมและสามารถถ่ายทอดสู่รุ่นลูกหลานได้ (Percy *et al.*, 1996) สำหรับค่า stomatal conductance (g) นี้แสดงถึงการเปิดปิดของปากใบว่ามากน้อยเพียงใด ซึ่งปากใบ (stomata) ทำหน้าที่สำคัญต่อการปรับตัวของพืชต่อสภาพแวดล้อมที่พืชดำรงอยู่ (Taiz and Zeiger, 1998) โดยควบคุมการสังเคราะห์ด้วยแสงและการคายน้ำของพืช (Jones, 1998)

ยางพาราเป็นพืชที่สำคัญทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่งของประเทศไทย แต่เนื่องจากยางพาราเป็นไม้ยืนต้น การปรับปรุงพันธุ์แบบดั้งเดิมต้องใช้ระยะเวลาแต่ละรอบของการคัดเลือกพันธุ์นานถึง

30 ปี การคัดเลือกลูกผสมที่ผ่านมา ใช้วิธีการวัดเส้นรอบวงของลำต้นและการกรีดทดสอบผลผลิตเป็นหลัก (กรรณิการ์, 2540) แต่ยังมีศึกษาลักษณะทางสรีรวิทยาเทียบกับการเจริญเติบโตหรือเทียบกับผลผลิตน้อยมาก มีรายงานของ Chandrashekar (1997) พบว่าค่า stomatal conductance มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตราการเจริญเติบโตของยางพาราจากการศึกษาในยางพารา 9 พันธุ์ ($r^2=0.79$) แต่พบความผันแปรของค่านี้กับช่วงเวลาในรอบวันและในแต่ละเดือน นอกจากนี้ยังพบว่าค่า stomatal conductance มีความผันแปรในระหว่างพันธุ์ยาง (Samsuddin, 1980; Nataraja and Jacob, 1999) และอายุใบ (Samsuddin and Impens, 1979)

ในการศึกษานี้เลือกพันธุ์ RRIM 600 ซึ่งเป็นพันธุ์ยางชั้น 1 ตามคำแนะนำพันธุ์ยางสถาบันวิจัยยางปี พ.ศ. 2542 และเป็นพันธุ์ลูกผสมของ Tjir 1 x PB 86 จากประเทศมาเลเซีย มีการเจริญเติบโตปานกลางแต่ให้ผลผลิตสูง เลือกพันธุ์ RRIT 251 ซึ่งเป็นพันธุ์ยางชั้น 1 ตามคำแนะนำพันธุ์ยางสถาบันวิจัยยางปี พ.ศ. 2542 เช่นกัน แต่ไม่ระบุมแม่พันธุ์และพ่อพันธุ์ได้ พบที่จังหวัดสงขลา พันธุ์นี้มีการเจริญเติบโตปานกลาง ให้ผลผลิตสูงมาก (นิรนาม, 2542) และพันธุ์ RRIT 105 เป็นพันธุ์ยางจากสาธารณรัฐอินเดีย มีการเจริญเติบโตปานกลางใกล้เคียงกับพันธุ์ RRIM 600 แต่ผลผลิตในระยะยางอ่อนสูงกว่าพันธุ์ RRIM 600 (Varghese *et al.*, 1993) และจัดเป็นพันธุ์ยางทนแล้งของสาธารณรัฐอินเดีย (Devakumar *et al.*, 1988) ค่าสัมประสิทธิ์ความเหมือนกันทางพันธุกรรม (similarity coefficient) ระหว่างพันธุ์ RRIM

600 กับ RRIT 251 มีค่า 0.69 สำหรับระหว่าง พันธุ์ RRIM 600 และ RRIT 251 กับพันธุ์ RRIL 105 มีค่า 0.49 (Lekawipat *et al.*, 2003) การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการวัดค่า g_s และการตอบสนองของ g_s ต่อสภาพแวดล้อม เปรียบเทียบค่า stomatal conductance ระหว่างพันธุ์ที่ใช้เป็นพ่อและแม่พันธุ์ รวมถึงการศึกษาความถี่การกระจายตัวของค่านี้ใน ลูกผสม ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการนำค่านี้ไปใช้ ประโยชน์กับโปรแกรมการปรับปรุงพันธุ์ต่อไป

อุปกรณ์และวิธีการ

วัดค่า stomatal conductance (g_s) ใน ใบที่สมบูรณ์และขยายตัวเต็มที่แล้ว ด้วยเครื่อง AP4 Porometer (Delta-T Devices Ltd., Cambridge, England) ในยางพาราที่ใช้เป็นพ่อ แม่พันธุ์ 3 พันธุ์คือ RRIM 600, RRIL 105 และ RRIT 251 วัดใน 6 ช่วงเวลาคือ 08:30-09:30 น., 09:30-10:30 น., 10:30-11:30 น., 12:30-13:30 น., 13:30-14:30 น. และ 14:30-15:30 น. โดยเลือก ต้นยางพันธุ์ละ 20 ต้น สุ่มวัดต้นละ 1 ใบรวม 20 ใบ ในแต่ละช่วงเวลา (สุ่มในฉัตรเดียวกันของแต่ละ ต้น) นอกจากนี้ยังวัดค่า g_s ในลูกผสมของพันธุ์ RRIM 600 x RRIL 105 และ RRIM 600 (RRIT 251 คู่ผสมละ 30 สายพันธุ์ ๆ ละ 1 ใบในแต่ละ ช่วงเวลา (สุ่มในฉัตรเดียวกันของแต่ละต้น) ขณะที่วัดค่า g_s ทุกครั้ง บันทึกค่าอุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์อากาศด้วยเครื่อง RadioShack® (Thermometer and humidity gauge) และนำมาคำนวณค่า vapour pressure deficit (VPD) ศึกษาในเดือน สิงหาคม ถึง ตุลาคม พ.ศ. 2545

ณ แปลงทดลองภายในศูนย์วิจัยยางฉะเชิงเทรา อ. สนาบชัยเขต จ. ฉะเชิงเทรา วิเคราะห์ข้อมูล ทางสถิติด้วยโปรแกรม SAS (Anon, 1988)

ผลการทดลองการวิจารณ์

1. อิทธิพลของพันธุ์ยางและช่วงเวลาต่อค่า stomatal conductance (g_s) ของใบ

ช่วงเวลาในรอบวันมีอิทธิพลต่อค่า stomatal conductance ของใบยางพารา โดย ยางพันธุ์ RRIM 600 มีค่า g_s เฉลี่ยสูงที่สุด (666.7 $\text{mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$) รองลงมาคือ พันธุ์ RRIT 251 (521.8 $\text{mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$) ในขณะที่พันธุ์ RRIL 105 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในการทดลองนี้ (436.0 $\text{mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$) (Table 1) ความแปรปรวน ของค่า g_s ระหว่างพันธุ์ยางที่พบเป็นไปในทำนอง เดียวกันกับรายงานของ Samsuddin (1980) และ Nataraja และ Jacob (1999) ที่พบความแปรปรวน สูงของค่าพารามิเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์ด้วย แสงระหว่างพันธุ์ยางเช่นกัน ซึ่งความแตกต่างของ g_s ในยางทั้ง 3 พันธุ์นี้ เกิดเนื่องจากความแตกต่าง กันในด้านพันธุกรรม (Lekawipat *et al.*, 2003) เมื่อพิจารณาค่า g_s ของยางแต่ละพันธุ์ในแต่ละช่วง เวลาพบว่าในช่วงเวลา 08:30-09:30 น. พันธุ์ RRIM 600 และ RRIT 251 มีค่า g_s สูงกว่า RRIL 105 ขณะที่ในช่วงเวลา 09:30-10:30 น. ทั้ง 3 พันธุ์มี ค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน ส่วนช่วงเวลาตั้งแต่ 10:30 น. ไปจนถึงเวลา 15:30 น. พันธุ์ RRIM 600 มีค่าสูง กว่า RRIT 251 และ RRIL 105 แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างพันธุ์ RRIT 251 กับ RRIL 105 ค่า g_s ไม่แตกต่างกัน (Table 1) ค่า g_s เฉลี่ยรวมทั้ง 3 พันธุ์ในแต่ละช่วงเวลาก็แตกต่างกัน โดยการวัด

ในช่วงเวลา 09:30-10:30 น. และ 10:30-11:30 น. ได้ค่า g_s เฉลี่ยจาก ทั้ง 3 พันธุ์สูงที่สุด ($721 \text{ mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$) รองลงมาคือช่วงเวลา 08:30-09:30น. และ 12:30-13:30 น. ส่วนช่วงเวลา 13:30-14:30 น. และ 14:30-15:30 น. ได้ค่า g_s ต่ำที่สุด (Figure 1) เมื่อพิจารณาแต่ละพันธุ์ในเวลาต่างๆ กันพบว่า พันธุ์ RRIM 600 มีความแปรปรวนต่อเวลามากกว่าพันธุ์อื่น ๆ โดยช่วง 09:30-10:30 น. และ 10:30-11:30 น. มีค่าสูงกว่าช่วง 08:30-09:30 น., 12:30-13:30 น. และ 13:30-14:30 น. ส่วนช่วงเวลา 14:30-15:30 น. มีค่า g_s ต่ำที่สุด พันธุ์ RRII 105 มีความแปรปรวนต่อเวลาน้อยกว่าพันธุ์อื่น ๆ คือช่วงเวลา 09:30-10:30 น. และ 10:30-11:30 น. มีค่า g_s สูงกว่าช่วงอื่น ๆ แต่ในช่วงเวลาอื่นไม่ค่อยแตกต่างกัน พันธุ์ RRIT

251 มีความแปรปรวนต่อเวลาแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ 08:30-09:30 น.และ 09:30-10:30 น. มีค่า g_s สูงที่สุด รองลงมาคือช่วง 10:30-11:30 น. และ 12:30-13:30 น. ส่วนช่วงเวลา 13:30-14:30 น. และ 14:30-15:30 น. มีค่า g_s ต่ำสุด (Table 1) ดังนั้น การศึกษาค่า g_s ในยางพาราครั้งต่อไปเพื่อที่จะให้ได้ศักยภาพสูงสุดของ g_s จึงควรวัดค่านี้ในช่วงเวลา 09:30 น. ถึงช่วงเวลา 11:30 น.

สำหรับความแปรปรวนของค่า g_s ในยางพาราต่อช่วงเวลาในรอบวัน อันเนื่องจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อม เช่น ความชื้นสัมพัทธ์ อุณหภูมิ และ VPD อากาศ ในการทดลองนี้ได้หาความสัมพันธ์ของ g_s กับอุณหภูมิอากาศขณะ ที่วัดด้วยสมการ polynomial ตาม Le Roux และ คณะ (1999)

$$g_s = a+bT+cT^2 \quad (1)$$

เมื่อ T คืออุณหภูมิอากาศ (°ซ)

a, b และ c คือค่าพารามิเตอร์ในสมการ

จากการ fit สมการที่ 1 พบว่าอุณหภูมิที่เหมาะสมในการเปิดปากใบมากที่สุดในพันธุ์ RRIM 600, RRII 105 และ RRIT 251 ที่ 33, 33 และ 30 °ซ ตามลำดับ (Figure 5) ซึ่งแนวโน้มการตอบสนองของ g_s ต่ออุณหภูมิในยางพาราเป็นไปในทำนองเดียวกับที่พบใน walnut (Le Roux *et al.*,

1999) และจากสมการนี้พอที่จะชี้ได้ว่าในสภาพแวดล้อมที่อุณหภูมิสูงพันธุ์ RRIM 600 และ RRII 105 เหมาะสมกว่า RRIT 251 นอกจากนี้ยังหาความสัมพันธ์ของค่า g_s กับค่า VPD อากาศ ตามสมการของ Wullschlegel และคณะ (2002)

$$g_s = -m \ln(\text{VPD}) + b \quad (2)$$

เมื่อ b คือค่า g_s อ้างอิงที่ VPD 1 kPa ($\text{mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$)

m คือการตอบสนองของปากใบต่อค่า VPD 1 ($\text{mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1} \ln(\text{kPa})-1$)

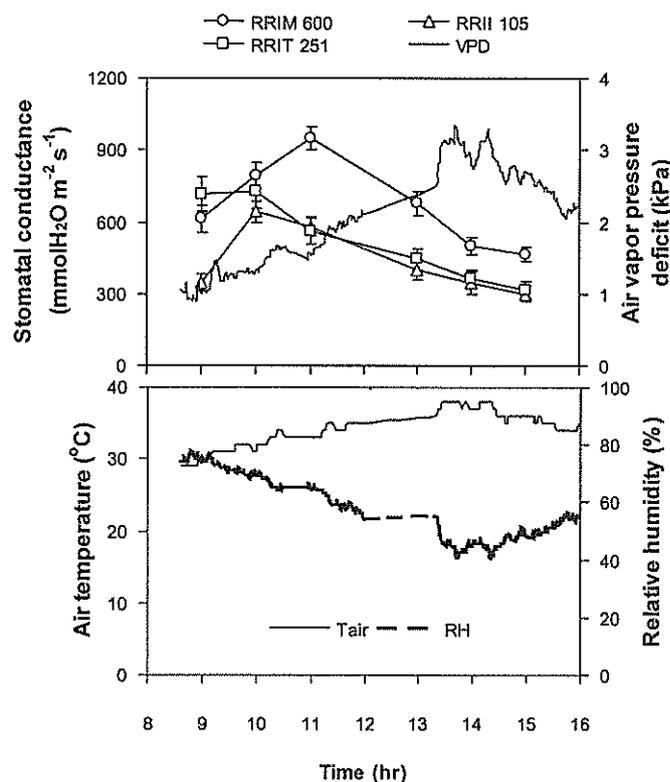
$e^{b/m}$ คือค่า VPD จากสมการที่คาดว่าปากใบจะปิด (kPa)

จากการ fit สมการที่ 2 และคำนวณค่า $e^{b/m}$ พบว่า พันธุ์ RRIM 600 มีค่า g_s อ้างอิงที่ 944 $\text{mmol H}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$ มีค่าการตอบสนองต่อ VPD ที่ 391 $\text{mmol H}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1} \ln(\text{kPa})^{-1}$ และคาดว่าปากใบจะปิดที่ VPD 11 kPa สำหรับพันธุ์ RRII 105 มีค่า g_s อ้างอิงที่ 602 $\text{mmol H}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$ มีค่าการตอบสนองต่อ VPD ที่ 243 $\text{mmol H}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1} \ln(\text{kPa})^{-1}$ และคาดว่าปากใบจะปิดที่ VPD 12 kPa

ส่วนพันธุ์ RRIT 251 มีค่า g_s อ้างอิงที่ 662 $\text{mmol H}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$ มีค่าการตอบสนองต่อ VPD ที่ 254 $\text{mmol H}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1} \ln(\text{kPa})^{-1}$ และคาดว่าปากใบจะปิดที่ VPD 14 kPa (ภาพที่ 6) ซึ่งการตอบสนองของค่า g_s ต่อปัจจัยทางสภาพแวดล้อมดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกับที่พบในฝ้าย ถั่วเหลือง (Willmer and Fricker, 1996; Yong *et al.*, 1997) poplar (Meinzer *et al.*, 1997)

Table 1. Stomatal conductance of 3 rubber clones measured at 6 times of day (mean $\pm$ standard error of mean).

Clone	Time						Mean
	08:30-09:30	09:30-10:30	10:30-11:30	12:30-13:30	13:30-14:30	14:30-15:30	
RRIM 600	613 $\pm$ 56	793 $\pm$ 54	950 $\pm$ 47	678 $\pm$ 52	502 $\pm$ 35	465 $\pm$ 27	667
RRII 105	347 $\pm$ 38	643 $\pm$ 43	581 $\pm$ 41	400 $\pm$ 45	344 $\pm$ 47	301 $\pm$ 33	436
RRIT 251	714 $\pm$ 71	727 $\pm$ 72	561 $\pm$ 52	445 $\pm$ 48	367 $\pm$ 33	318 $\pm$ 37	522

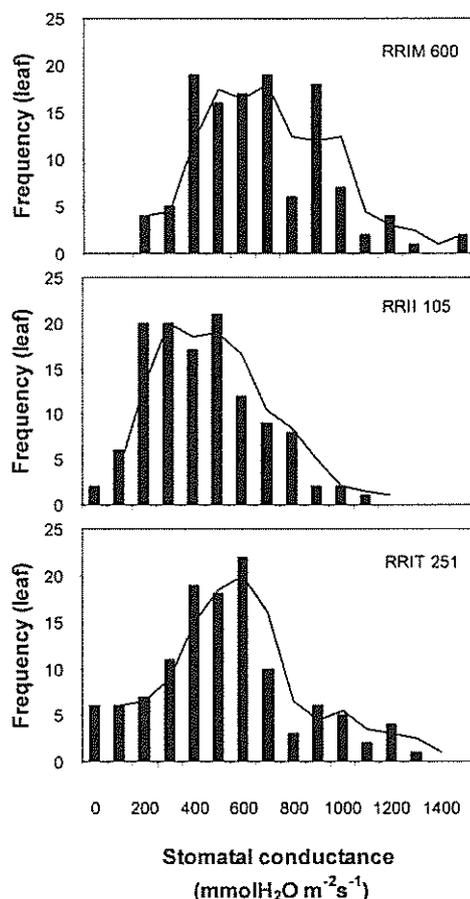
Figure 1. Diurnal variation of stomatal conductance on 3 rubber clones and air vapour pressure deficit (upper panel), air temperature and relative humidity during measurement (lower panel). Vertical bars represent standard error of mean.

2. การกระจายความถี่ของค่า stomatal conductance ในยางพันธุ์พ่อแม่ และสายพันธุ์ลูกผสม

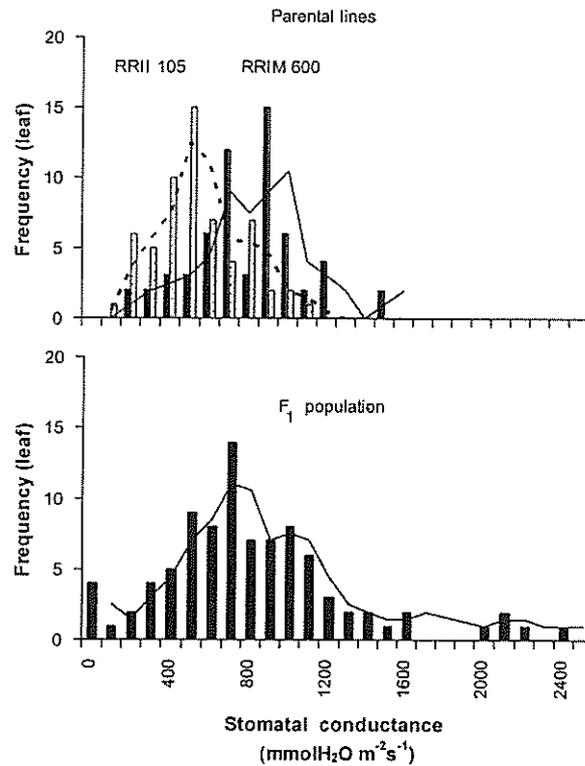
การกระจายความถี่ของค่า g_s จากการวัด 120 ใบในแต่ละพันธุ์พบว่าในยางพันธุ์ RRIM 600 มีการกระจายความถี่มากที่สุดที่ 400 และ 700 $\text{mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$ (19 ใบ) ยางพันธุ์ RRIT 105 กระจายความถี่มากที่สุดที่ 50 $\text{mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$ (21 ใบ) ขณะที่ในยางพันธุ์ RRIT 251 กระจายความถี่มากที่สุดที่ 600 $\text{mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$ (22 ใบ) (Figure 2)

การกระจายความถี่ของค่า g_s ในลูกผสม F_1 จำนวน 90 ใบเปรียบเทียบกับพ่อแม่ที่วัดในตอนเช้าซึ่งเป็นเวลาเดียวกันพบว่าค่า g_s ของ F_1 progeny ของ RRIM 600 x RRIT 105 มีการกระจายความถี่มากที่สุดที่ 700 $\text{mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$

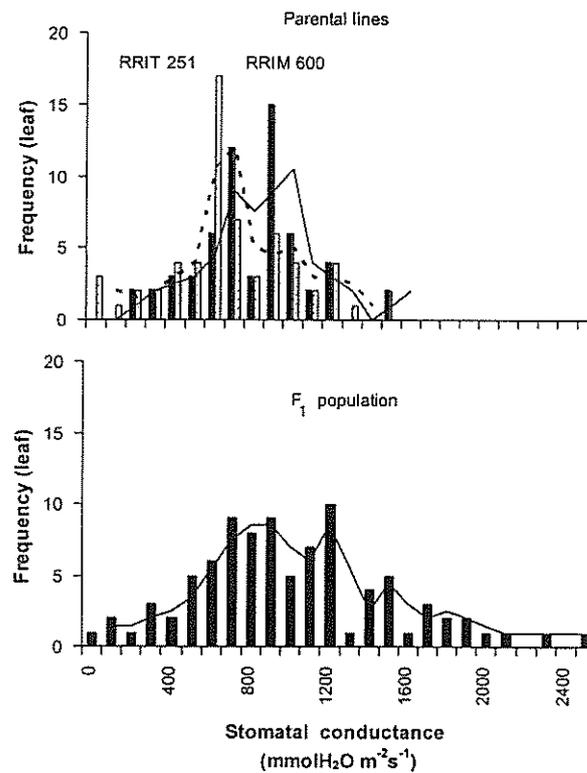
(14 ใบ) และมี 1 ใบที่มีค่าสูงถึง 2400 $\text{mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$ ขณะที่พันธุ์แม่คือ RRIM 600 มีการกระจายความถี่ของใบมากที่สุดที่ 900 $\text{mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$ และ พันธุ์พ่อคือ RRIT 105 มีการกระจายความถี่ของใบสูงสุดที่ 500 $\text{mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$ (Figure 3) ส่วน F_1 progeny ของ RRIM 600 x RRIT 251 ค่า g_s มีการกระจายความถี่มากที่สุดที่ 1200 $\text{mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$ (10 ใบ) และมี 1 ใบที่มีค่าสูงถึง 2500 $\text{mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$ ขณะที่พันธุ์แม่คือ RRIM 600 ค่า g_s มีการกระจายความถี่มากที่สุดที่ 900 $\text{mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$ และ พันธุ์พ่อ RRIT 251 ค่า g_s มีการกระจายความถี่มากที่สุดที่ 600 $\text{mmolH}_2\text{O m}^{-2}\text{s}^{-1}$ (Figure 4)

Figure 2. Frequency distribution of stomatal conductance on 3 rubber clones measured at 6 times a day.

Figure 3. Frequency distribution of stomatal conductance on parents clones; RRIM 600 (black bars, line) and RR11 105 (white bars, dash line) (upper panel) and F₁ progeny of RRIM 600 (RR11 105) (lower panel) measured in the morning

Figure 4. Frequency distribution of stomatal conductance on parents clones; RRIM 600 (black bars, line) and RRIT 251 (white bars, dash line) (upper panel) and F₁ progeny of RRIM 600 (RRIT 251) (lower panel) measured in the morning

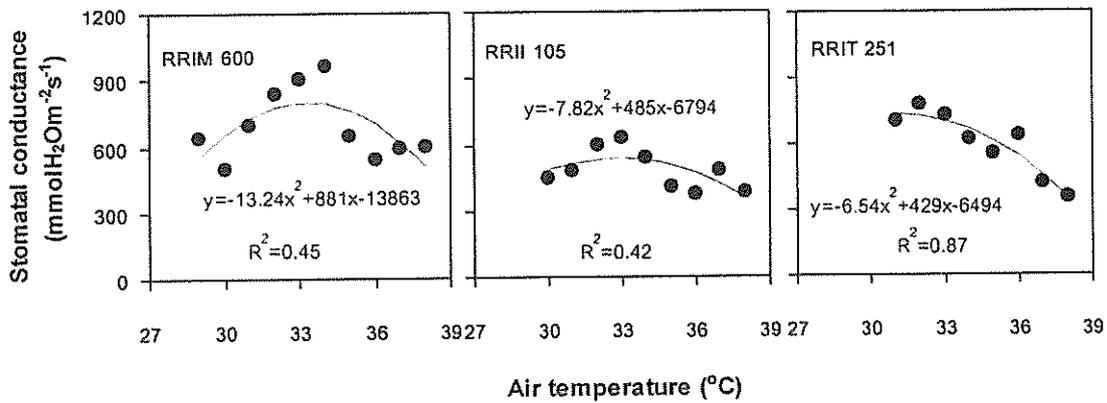

Figure 5. Relationship between mean of stomatal conductance and air temperature during measurement. Best fit lines and parameters correspond to equation 1

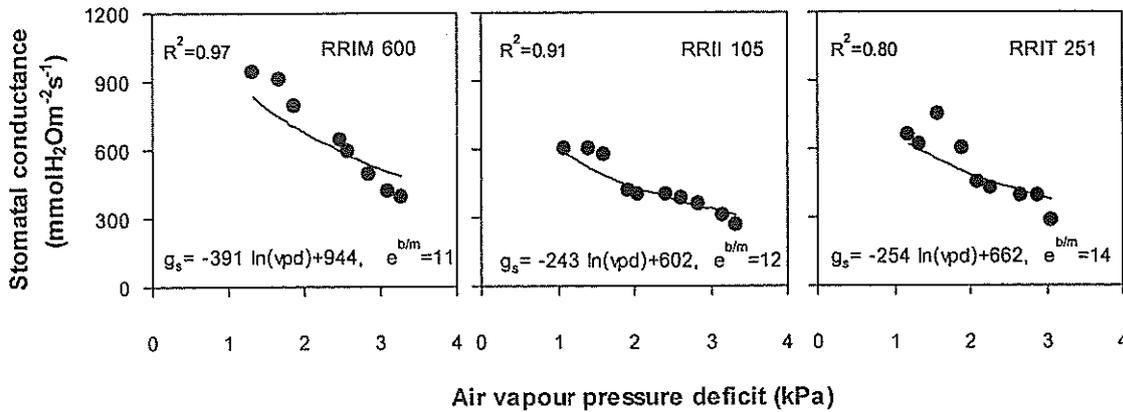

Figure 6. Relationship between mean of stomatal conductance and air vapour pressure deficit during measurement. Best fit lines and parameters correspond to equation 2

สรุปผลการทดลอง

ความแปรปรวนค่า g_s ระหว่างพันธุ์ยางและช่วงเวลาการวัดในรอบวัน โดยที่พันธุ์ RRIM 600 มีค่า g_s สูงที่สุด รองลงมาคือ RRIT 251 ส่วน RRII 105 มีค่า g_s ต่ำที่สุด ในสภาพแวดล้อมของศูนย์วิจัยยางจะเชิงเทราพบว่าค่า g_s แสดงศักยภาพได้สูงสุดอยู่ในช่วงเวลาประมาณ 09:30-11:30 น. สายพันธุ์ลูกผสมใบมีการกระ

จ่ายความถี่ของค่า g_s ที่กว้างกว่าพันธุ์พ่อแม่ และพบบางสายพันธุ์ที่ค่า g_s สูงกว่าพ่อแม่ประมาณ 3 เท่า ดังนั้นในโปรแกรมการปรับปรุงพันธุ์ยางจึงเป็นไปได้ที่จะใช้ค่า g_s เป็นดัชนีหนึ่งในการคัดเลือกพันธุ์ และการตัดพันธุ์ที่มีค่า g_s สูงนี้มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการพัฒนาพันธุ์ยางที่เจริญเติบโตดีและให้ผลผลิตสูงในอนาคต

คำขอบคุณ

ขอขอบคุณ นายรัตนพร ชูมาก นาย
วรานนท์ วงษ์ปัญญา และ นางสาวดวงรัตน์
ศตคุณ ที่ช่วยเก็บข้อมูลในภาคสนามและวิเคราะห์
ข้อมูล ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยยางฉะเชิงเทรา
ทุกท่านที่ช่วยอำนวยความสะดวกในช่วงทำงาน
วิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ วีระวัฒน์สุข. 2540. การปรับปรุงพันธุ์
ยาง. หน้า 9-27 ใน เอกสารประกอบการ
ฝึกอบรมหลักสูตรวิทยาการ. ศูนย์วิจัยยาง
ฉะเชิงเทรา, สถาบันวิจัยยาง, กรมวิชาการ
เกษตร.
- นิรนาม. 2542. คำแนะนำพันธุ์ยางปี 2542.
สถาบันวิจัยยาง, กรมวิชาการเกษตร,
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 30 หน้า.
- Anon. 1988. SAS/STAT User's Guide,
Release 6.03 Edition. Cary, NC: SAS
Institute Inc., North Carolina. 1028 p.
- Chandrashekar, T.R. 1997. Stomatal
responses of *Hevea* to atmospheric
and soil moisture stress under dry
subhumid climatic conditions. *J. of
Planta. Crops.* 25 (2) : 146-151.
- Devakumar, A.S., G.G. Rao, R. Rajagopal,
P.S. Rao, M.J. George, K.R. Vijayakumar
and M.R. Sethuraj. 1988. Studies on
soil-plant-atmosphere system in *Hevea*:
II. Seasonal effects on water relations
and yield. *Indian J. Nat. Rubb. Res.* 1
(2) : 45-60.
- Fischer, R.A., D. Rees, K.D. Sayer, Z.M. Lu,
A.G. Condon and A.L. Saavedra. 1998.
Wheat yield progress associated with
higher stomatal conductance and
photosynthetic rate, and cooler canopy.
Crop Sci. 38: 1467-1475.
- Jone, H.G. 1998. Stomatal control of
photosynthesis and transpiration. *J.
Exp. Bot.* 49: 387-398.
- Lakawipat, N., K. Teerawatanasuk, M. Rodier-
goud, M. Seguin, A. Vanavichit, T.
Toojinda and S. Tragoonrung. 2003.
Genetic diversity analysis of wild
germplasm and cultivated clones of
Hevea brasiliensis Muell. Arg. by using
microsatellite markers. *J. Rubb. Res.*
6 (1) : 36-47.
- Le Roux, X., S. Grand, E. Dreyer and F.A.
Daudet. 1999. Parameterization and
testing of a biochemically based
photosynthesis model for walnut
(*Juglans regia*) trees and seedlings.
1999. *Tree Physiol.* 19: 481-492.
- Lu, Z.M., R.G. Percy, C.O. Qualset and E.
Zeiger. 1998. Stomatal conductance
predicts yields in irrigated Pima cotton
and bread wheat grown at high
temperature. *J. Exp. Bot.* 49: 453-460.
- Meinzer, F.C., T.M. Hinckley and R.
Ceulemans. 1997. Apparent responses
of stomata to transpiration and
humidity in a hybrid poplar canopy.

- Plant Cell Env.* 20: 1301-1308.
- Nataraja, K.N. and J. Jacob. 1999. Clonal differences in photosynthesis in *Hevea brasiliensis* Mull. Arg. *Photosynthetica* 36 (1-2) : 89-98.
- Percy, R.C., Z.M. Lu, J.W. Radin, E.L. Turcotte and E. Zeiger. 1996. Inheritance of stomatal conductance in Pima cotton (*Gossypium barbadense*). *Physiol. Plantarum* 96: 389-394.
- Samsuddin, Z. 1980. Differences in stomatal density, dimension and conductances to water vapour diffusion in seven *Hevea* species. *Biologia Plantarum* 22 (2) : 154-156.
- Samsuddin, Z. and I. Impens. 1979. Relationship between leaf age and some carbon dioxide exchange characteristics of four *Hevea brasiliensis* Muell. Arg. Clones. *Photosynthetica* 13 (2) : 208-210.
- Taiz, L. and E. Zeiger. 1998. *Plant Physiology*. Sinauer Associates, Inc., Publishers. U.S.A. 792 p.
- Varghese, Y.A., A. John, D. Premakumari, A.O.N. Panikkar and M.R. Sethuraj. 1993. Early evaluation in Hevea: growth and yield at the juvenile phase. *Indian J. Nat. Rubb. Res.* 6 (1 and 2) : 19-23.
- Willmer, C. and M. Fricker. 1996. *Stomata*. Chapman & Hall, London. 375 p.
- Wullschlegel, S.D., C.A. Gunderson, P.J. Hanson, K.B. Wilson and R.J. Norby. 2002. Sensitivity of stomatal conductance and canopy conductance to elevated CO₂ concentration-interacting variables and perspectives of scale. *New Phytologist* 153: 485-496.
- Yong, J.W.H., S.C. Wong and G.D. Farquhar. 1997. Stomatal responses to changes in vapour pressure difference between leaf and air. *Plant Cell Env.* 20: 1213-1216.